

In en tussen de kleine linkse partijen wordt gediscussieerd over samenwerking en machtsvorming. In die discussie speelt ook de Groene Partij Nederland een rol, een ideeetje van Bas de Gaay Fortman (de Volkskrant, 30 oktober en 3 november). De PSP'ers Frank Köhle en Else de Wit hebben hier voor hechter samenwerking van PSP, CPN

en PPR gepleit (Open Forum, 4 november). Jan Dirx en Bram van Oijk van de PPR-studiestichting hebben het idee van De Gaay Fortman afgewezen (Open Forum, 16 november). Vandaag een bijdrage van Jaap de Jong, ex-voorzitter van de PPR, en Jack Verduyn Lunel, fractievoorzitter van Links Den Haag (PSP, CPN, PPR).

Sterk links blok naast de PvdA geeft samenwerkingen meer inhoud

Met een artikel in de Volkskrant heeft een aantal PSP'ers een nieuwe stap gezet waardoor nu een publieke interlinkse discussie wordt gevoerd. Het is goed dat het PSP'ers waren die hier-toe het initiatief namen. Niet omdat zoals zij stelden, de PSP de spil van de samenwerking zou zijn; wél omdat de PSP, althans naar buiten toe, achterliep in die discussie. De ontwikkelingen in de CPN worden in de pers breed uitgemeten. Van de PPR is men gewend dat zij strategische discussies voert. Zoals eerder ontstond hiervoor aandacht nadat een vooraanstaand PPR-lid de media gebruikte om de partij een stap voor te zijn. Het initiatief van Bas de Gaay Fortman dwingt ons de interne PPR-discussie ook publiekelijk te voeren.

Wij kunnen inhoudelijk geen enthousiasme opbrengen om Bas te volgen op zijn groene pad. Zijn bedoelingen blijven onduidelijk. Hoewel Bas zijn voorstel presenteert als incidenteel en slechts op Europese verkiezingen gericht, lijkt het hem toch om meer te gaan. Onduidelijk is ook welke partijen van Bas mogen meedoen. In Elsevier juicht hij de deelname van D'66 toe. Hij zou moeten weten buiten de politieke realiteit te staan als hij denkt D'66 tot en met CPN te kunnen verenigen op één groene lijst.

Bovendien gaat het om een voorgedraaid initiatief, waarbij die partijen en groeperingen zich op de ecologische uitgangspunten zouden moeten verenigen. Menigenen zal die uitgangspunten rijkelijk vaag vinden. Welke machtsverhoudingen ziet men in de maatschappij? Waar zoekt men de oorzaken voor bij voorbeeld het aantasten van het milieu? De ecologen paren een overvloed aan utopische denkbeelden aan een bijna ontbreken van maatschappelijke analyse.

Mag men van de CPN en PSP, maar ook van de PPR, verwachten dat zij daarvoor hun visie op maatschappelijke samenhangen en de eigen geschiedenis opzij zetten? Volgens ons niet. Verder liep de samenwerkingsdiscussie al langer; kon ook niet wachten op Bas. Nu te doen of het groene initiatief een start van zo'n discussie betekent, tekent het beperkte politieke blikveld van de initiatiefnemers.

De groene lijsten halen in het buitenland procentueel niet meer dan de drie linkse partijen in Nederland te zamen. Een groene lijst zou in Nederland bete-

kenen: of een vierde „linkse” partij, of een omgebouwde PPR. Aan geen van beide bestaat behoefte. De actie van De Gaay Fortman is een barrière in de groei naar samenwerking. Bas' optreden is ofwel goedbedoeld en ondoordacht, ofwel doordacht en dan onderschrijven wij de bedoeling niet.

Köhler en De Wit wijzen op de vage positie van de PPR. Dat vraagt enige

Open Forum

De rubriek Open Forum is bedoeld als een vrijspraak van meningen over actuele onderwerpen. In beginsel nodigt de redactie auteurs uit om bijdragen te leveren waarvan verwacht mag worden dat ze een discussie aanwakkeren. Zij, en lezers die spontaan reageren, schrijven hun artikelen onder eigen verantwoordelijkheid; dat geldt ook voor het geval redacteurs van de Volkskrant zich op persoonlijk titel in de discussie mengen.

Redactie Kees Bastianen

nuancering. Wij geloven dat de PPR nog altijd terugschrikt voor het aanvaarden van de plaats in het politieke spectrum die zij kreeg door haar radicaliserende inhoudelijke ontwikkeling. Naast haar oorspronkelijke items vrede, welzijn en milieu werd het denken over macht steeds belangrijker. De PPR legde steeds meer onderlinge verbanden en moest erkennen dat de economische verhoudingen de basis vormden voor vele andere problemen. Zij koos dan ook principieel voor arbeiderszelfbestuur.

De anti-kapitalistische uitgangspunten waren in 1977 al duidelijk uitgesproken. Vanaf dat moment is de PPR feitelijk verlamd door strategische discussies.

De PPR staat nu echter voor belangrijke beslissingen, omdat de maatschappelijke omstandigheden daarom vragen. In de huidige crisis, die diepgaand doorkent op alle maatschappelijke verhoudingen, is er niet zoveel keuze meer. Het gaat niet meer om de vraag van samenwerking, maar om de vraag van overleving voor links.

De twee PSP'ers constateren, in het algemeen terecht, dat de programmatische verschillen niet zo groot meer zijn. Belangrijk zijn echter ook de verschillen in de manier van politiek bedrijven.

Een te bestuurlijke opstelling van PPR en CPN zal de PSP een doorn in het oog zijn.

De overheersende tendens van de PSP het eigen principe tot enig juist doel te verklaren vindt binnen de PPR weinig waardering. Geen der partijen moet de eigen partij-cultuur onaantastbaar maken. Dan is het mogelijk overstemming te bereiken over de grote lijnen van een gezamenlijke presentatie. Daarin zullen belangenbehartiging, het uitdragen en vasthouden van principes vermengd kunnen worden met het bereiken van concrete resultaten.

De verschillen in benadering blijken het sterkst in de wijze waarop de PvdA tegemoet getreden wordt. Het heeft er alle schijn van dat de CPN zal kiezen voor de voortzetting van haar brede-coalitie-politiek. Er zijn groepen binnen de PSP die de PvdA slechts de spiegel van het ware socialisme willen voorhouden. Principieel vaak terecht, in de politiek wordt dat een zaak van niet-te-overleven-lange-adem. Er zijn mensen binnen de PPR die zo dicht mogelijk tegen de PvdA willen aanschuiven. Zij zien niet dat de volgende klap de luis in de pels dodelijk raakt.

Waar het om gaat is invloed te *willen* hebben op de ontwikkelingen binnen de PvdA, of beter de sociaal-democratie. In de plaatselijke samenwerkingen van PPR, PSP en CPN blijken de contacten met vakbonden snel te verbeteren. Het gaat om twee hoofdsporen: het vormen van een sterk links blok naast de PvdA, mede om vanuit dat blok meer inhoud te kunnen geven aan de samenwerking met de PvdA.

Europa

Vanuit al deze overwegingen lijkt het ons vanzelfsprekend dat PSP, CPN en PPR gezamenlijk deelnemen aan de Europese verkiezingen. We zien daarin zelfs een goede mogelijkheid in de praktijk die samenwerking te beproeven. Die samenwerking is noodzakelijk, waarmee niet gezegd is dat nu al vast zou liggen hoe zij uiteindelijk vorm moet krijgen. Daarbij zijn verschillende mogelijkheden denkbaar. Doorslaggevend zal toch zijn de mate waarin de samenwerking aan de bases van de partijen gedragen wordt. Daar valt immers de werkelijke beslissing over de toekomst van een links perspectief.

JAAP DE JONG
JACK VERDUYN LUNEL